



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Instructio Practica ...**

Unà cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

De SS. Missæ Sacrificio Juxta Ritum Romanæ Ecclesiæ offerendo - Unà  
cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

**Lohner, Tobias**

**Dilingæ, 1676**

Tit. VIII. De Canone Missæ usque ad Consecrationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48307](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48307)



XI. Cùm dicitur Præfatio, Diaconus & Subdiaconus stant retrò post Celebrantem, & paulò antè, quàm dicatur *Sanctus*, accedunt ⁊ ad Altare, ubi cum Celebrante hinc inde *Sanctus a.* dicunt, & quæ sequuntur usque ad Canonem. *b.* Deinde Diaconus accedit ad sinistram Celebrantis; ei assistens, *c.* dum dicitur Canon, nisi alius Sacerdos assistat, quia tunc ipse staret ad dextram aliquantum post Celebrantem. Subdiaconus verò tunc stat post Celebrantem, *d.*

Z. Factâ in suis locis post Celebrantem genuflexione, quam rursus faciunt, si, ubi *Osanna in excelsis* ultimum dixerint, iterum recedunt.

A. Stantes intellige, non autem alternatim, sed simul cum Celebrante *Sanctus* dicentes.

B. Facientes cum Celebrante signum Crucis, ubi dicere inceperint *Benedictus*.

C. Id est, folia Missalis vertens, & manu librum tenens, ac, quæ dicenda sunt, indicans, non autem manus junctas tenens.

D. Sicut aliàs stare consuevit, scilicet in plano ante medium Altaris. Quod tamen de Diacono hoc loco dicitur, in paucis locis observatum vidi, utpote in quibus ipse stat post Celebrantem ante Subdiaconum, sicut, dum Præfationem canit Celebrans, stare jubetur.

## TITULUS VIII.

### DE CANONE MISSÆ VSQVE AD CONSECRATIONEM.

I. **F**inita Præfatione, ut suprâ, Sacerdos stans ante medium Altaris versus ad illud, aliquantulum *e.* elevat manus, oculisque elevatis ad DEUM, & sine mora devotè demissis, ac manibus junctis, & super Altare positis, profundè inclinatus incipit Canonem secretò dicens *Te igitur* &c. ut in Ordine Mis-



sa. Cùm dicit *uti accepta habeas ac benedicas*, priùs osculatur Altare in medio, deinde erigit se, & stat iunctis manibus ante pectus. Cùm dicit *Hæc dona, hæc munera, hæc sancta Sacrificia*, dextra manu signat ter communiter super Hostiam & Calicem. Deinde extensis manibus ante pectus prosequitur *inprimis, quæ tibi offerimus*.

E. Non ultra humeros, uti multi faciunt; nec demittendo manus, & è profundo sursum elevando.

II. Ubi dicit *Vna cum Famulo tuo Papa nostro*, exprimit nomen Papæ. f. Sede autem vacante verba prædicta omittuntur. Ubi dicitur *Antistite nostro*, specificatur nomen Patriarchæ, Archiepiscopi, vel Episcopi Ordinarij in propria Diœcesi g. & non alterius Superioris, etiamsi Celebrans sit omnino exemptus, vel sub alterius Episcopi Jurisdictione. Si verò Episcopus Ordinarius illius loci, in quo Missa celebratur, sit vita functus, prædicta verba omittuntur, quæ etiam omittuntur ab ijs, qui Romæ celebrant. h. Si Celebrans est Episcopus, Archiepiscopus, vel Patriarcha, omissis prædictis verbis, eorum loco dicit *me indigno Servo tuo*. Summus autem Pontifex, cùm celebrat, omissis verbis *una cum Famulo tuo Papa nostro, Antistite nostro*, dicit *una cum me indigno Famulo tuo, quem Gregi tuæ præesse voluisti*. Et continuant omnes, ut sequitur *omnibus Orthodoxis*.

F. Et caput inclinat, sicut in collecta inclinare jubetur, cùm eadem utrobique sit causa inclinationis, uti rectè observat Gavantus p. 2. tit. 8. lit. M.

G. Per Diœcesin in hoc textu intelligenda est non ea, cui ipse Celebrans subjectus est, sed illa, cui Provincia, in qua celebratur, subdita est, uti ex verbis mox subjunctis patet. Quando autem hîc dicitur *Patriarcha, vel Archiepiscopi*, non intel-



intelligendi sunt Patriarchæ aut Archiepiscopi distincti ab Ordinario loci, sed ij, qui simul sunt Episcopi illius loci, in quo celebratur.

H. Quia Ordinarius Romanæ Urbis est ipse Pontifex.

III. Cùm dicit *Memento Domine i.* elevans, & jungens manus usque ad faciem *k.* vel pectus, sic junctis manibus stat paulisper in quiete *l.* demisso aliquantulum capite, faciens commemorationem vivorum Christi Fidelium ad suam voluntatem, quorum nomina, si vult, secretò commemoret, non tamen necesse est, ea exprimere, sed mente tantùm eorum memoriam habeat. Potest etiam Celebrans, si pro pluribus orare intendit, ne circumstantibus sit morosus, ante Missam in animo proponere sibi omnes illos tam vivos, quàm defunctos, pro quibus in ipsa Missa orare intendit, & hoc loco generaliter unico contextu ipsorum vivorum commemorationem facere, pro quibus ante Missam orare proposuit in Missa.

I. Quas voces non altâ, aut media voce profert, uti multi faciunt, sed submissâ duntaxat, uti reliqua subsequentiâ verba.

K. Non tamen admovendo ori, uti nonnulli non satis decenter faciunt, strictè nimis hunc textum interpretantes.

L. Id est, cessans ab oratione vocali, aut certè à pronuntiatione verborum in Ordine Missæ contentorum.

IV. Commemoratione Vivorum factâ, demissis *m.* & extensis, ut priùs, manibus continuat *o.* *omnium circumstantium.* Similiter stans prosequitur *Communicantes. n.* Cùm dicit *IESV Christi,* caput Cruci inclinat. In conclusione, quando dicit *Per eandem,* jungit manus. Cùm dicit *Hanc igitur oblationem,* expandit manus simul super Oblata. *o.* ita ut palmæ sint apertæ versus ac supra Calicem & Hostiam,



stiam, quas sic tenet usque ad verba illa *Per Christum Dominum nostrum*; tunc enim jungit manus, & sic prosequitur *Quam igitur oblationem tu, DEVS, in omnibus quæsumus, & cum dicit, benedictam, adscriptam, ratam,* communiter signat ter super Hostiam & Calicem simul; deinde cum dicit, *ut nobis corpus separatim signat semel super Hostiam tantum, p. & sanguis, super Calicem tantum;* deinde elevans & jungens manus prosequitur *fiat dilectissimi Filij tui Domini nostri IESV Christi, & inclinans Caput Crucis, extergit, si opus fuerit. q. pollices & indices super Corporale, & dicit secretò, ut priùs, Qui pridie, quàm pateretur, & accipiens pollice & indice dextræ manus Hostiam, & eam cum illis, ac indice ac pollice sinistræ manus tenens r. stans erectus ante medium Altaris dicit accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas, elevansque ad cælum oculos, & statim demittens, dicit, & elevatis oculis in Cælum ad te DEVM Patrem suum Omnipotentem, caputque aliquantulum inclinans dicit tibi gratias agens, & tenens Hostiam inter pollicem & indicem sinistræ manus s. dextrâ producit signum Crucis super eam dicens benedixit, fregit, deditque Discipulis suis dicens: Accipite, & manducate ex hoc omnes.*

M. Si ante faciem junctas habuit; si enim ante pectus tantum, sicut Rubricæ liberum relinquunt, eas junxit, nullâ depressione manuum, sed sola extensione opus erit.

N. Id est, orationem, quæ sic incipit; quæ tamen, quia certis temporibus quoad aliqua verba circa initium variatur, ideo diligenter Ordo Missæ ante Canonem inspiciendus est, ut sciatur, quando nam ea variatio facienda sit. Sed & ad nomina Sanctorum in hac oratione diligenter attendendum est, ut, quando Festivus illorum dies celebratur, ad eorum nomen pronunciatum caput inclinetur.

O. Pol-



O. Pollicibus & indicibus infra palmas positus, ut communior praxis habet contra Gavantum & Dianam, qui putant, eos supra manum ponendos, eò quòd hoc videatur commodiùs fieri; sed contrarium experientur omnes, qui hanc eorum praxin imitari fuerint conati.

P. Ita tamen, ut hæc Crucis formatio æqualiter altè fiat, sicut priores tres communes formationes, quemadmodum Gavantus p. 2. tit. 7. lit. P. monet.

Q. Id est, si humidi fuerint, ut ait Gavantus hîc lit. y. unde, si nihil simile advertit, potest omittere absque scrupulo hanc extersionem; imò expedit eam omittere, ne frequentè extersione Corporalia sordida efficiantur.

R. Non super Altare positas, sed in aëre suspensas gerens manus, cum Rubricæ, quæ alioqui diligenter monent, quando manus super Altare sint ponendæ, nihil hoc loco dicant de iisdem Altari imponendis.

S. Item in aëre suspensam tenens ob rationem prioræ litera indicatam. Neque hoc est contra Rubricistas veteres, dum una manus aliquid agit, alteram in aëre elevatam teneri; nam id solùm intelligendum est, quando illa manus non ipsa quoque in re aliqua tenenda, aut alio officio est occupata.

V. Si adsit vas cum alijs Hostijs consecrandis, antequam accipiat Hostiam, discooperit manu dextra Calicem, seu vas aliarum Hostiarum. t. Cum autem finierit suprascripta verba, cubitis super Altare positus stans capite inclinato u. distinctè, reverenter x. & secretò profert verba Consecrationis super Hostiam, & simul super omnes, si plures sunt consecrandæ, & Hostiam suam pollicibus & indicibus tantùm tenens dicit: *Hoc est enim corpus meum.* Quibus prolatis, Celebrans tenens Hostiam inter pollices & indices prædictos super Altare, reliquis manuum digitis extensis & simul junctis (& Hostijs, si plures sint consecratæ, in loco, in quo à principio Missæ positæ sunt, super Corporali, vel in alio vase,



aut calice dimissis y.) genuflexus, ⁊. eam adorat. Tunc se erigens, quantum commodè potest, elevat in altum Hostiam a. & intentis in eam oculis (quod & in elevatione Calicis facit) Populo reverenter ostendit adorandam, & mox solâ manu dextra ipsam reverenter reponit super Corporale in eodem loco, unde eam levavit, & deinceps Pollices & Indices non disjungit, nisi quando Hostiam consecratam tangere, vel tractare debet, usque ad ablutionem digitorum post Communionem.

T. Priùs tamen illud ad se retrahens, ut sub consecratione illas Hostias juxta se habeat, ut monet Gavantus hîc lit. B.

V. Cùm in hoc loco nonnullis Rubricæ sibi repugnare videantur, dum cubitos super Altare poni, & caput tantum inclinari præcipiunt, quod, nisi Altare valde altum sit, fieri vix potest, ideo cubitos non integros ad nodum usque, sed medios Altari imponere oportet, ita ut capitis inclinatio sola faciliùs observari possit.

X. Id est, non nimis præproperè, nec etiam nimis tardè, unam vocem post alteram cum notabili mora, & sonoro anhelitu extrudendo potiùs, quam proferendo.

X. Si tamen priùs ad se retraxit, ibi eas relinquat, donec Hostiam deposuerit, & adorârit.

Z. Priùs tamen cubitos retrahens, & solas manus super Altari relinquens, ut commodiùs genuflexionem peragere possit.

A. Ita ut altitudo Hostiæ caput excedat, atque adeò à Populo faciliè videri possit.

VI. Repositâ Hostiâ super Corporali, genuflexus ipsam veneratur: si adsit vos aliarum Hostiarum, Patenâ vel Pallâ cooperit, ut supra. b. Interim dum Celebrans elevat Hostiam, accenso priùs incensorio (quod non extinguitur, nisi postquam Sacerdos Sanguinem sumpserit, vel alios communica-

verit,



verit, si qui erunt communicandi in Missa, Minister manu sinistra elevat fimbrias posteriores Planetæ, ne ipsum Celebrantem impediatur in elevatione brachiorum, quod & facit in elevatione Calicis, & manu dextra pullat campanulam ter. *c.* ad unamquamque elevationem, vel continuatè, quousque Sacerdos deponat Hostiam super Corporale, & similiter postea ad elevationem Calicis.

B. Et in loco, in quo à principio Missæ positæ fuerant, collocat.

C. Id est, semel, dum Sacerdos adorat Hostiam, vel Calicem; & semel, dum elevat; & semel, dum deponit illos.

VII. Celebrans adorato Sacramento surgit, & discooperit Calicem, in quem, si opus sit, extergit digitos, *e.* quod semper facit, si aliquod fragmentum digitis adhæreat, & stans erectus dicit *simili modo, postquam cœnatum est*, & ambabus manibus accipiens Calicem juxta nodum. *f.* infra cuppam, & aliquantulum illum elevans, ac statim deponens dicit *accipiens & hunc præclarum Calicem.* Cum dicit *item tibi gratias agens*, caput inclinat. Cum dicit *benedixit*, sinistrâ Calicem infra cuppam tenens, dextrâ signat super eum, & prosequens *dedatque Discipulis suis*, ambabus manibus tenens Calicem, videlicet sinistrâ pedem, dextrâ nodum infra Cuppam Cubitis super Altare positus. *g.* & capite inclinato, ptofert attentè, continuatè, & secretè, ut suprâ, verba Consecrationis Sanguinis *Hic est enim Calix.* Quibus dictis reponit Calicem super Corporale dicens secretò *Hæc quotiescunque feceritis.* *h.* genuflexus sanguinem adorat. Tum se erigit, & accipiens Calicem discoopertum cum Sanguine ambabus manibus, ut priùs, *i.* elevat eum, & erectum, quantum



commodè potest, ostendit Populo adorandum: mox ipsum reverenter reponit super Corporale in locum pristinum, & manu dextra Pallâ cooperit, ac genuflexus Sacramentum veneratur.

*E.* Id est, si fragmentum aliquod adhærere digitis putat, nec inconueniens est, particulam consecratam vino nondum consecrato misceri, cum id ipsum Theologi communiter faciendum esse asserant, si æger Hostiam integram deglutire non potest, tunc enim parvam particulam in vino offerendam ajunt.

*F.* Ita videlicet, ut Pollex & Index sint supra nodum, medius digitus ipsi nodo jungatur, postremi duo infra nodum Calicem apprehendant.

*G.* Eodem modo, sicut priori numero in Consecratione Hostiæ fieri debere dictum est.

*H.* Antequam eleuet Calicem, ut rectè verba Rubricæ interpretatur Gavantus hîc *lit. M.*

*I.* Id est, sinistrâ pedem, & dextra nodum tenens, non autem ambabus manibus juxta nodum, ut aliqui volebant apud Gavantum *lit. O.*

VIII. In Missa solemnè ad finem Præfationis accenduntur duo saltem intorticia ab Acolythis, quæ extinguuntur post elevationem Calicis, nisi aliqui sint communicandi, & tunc extinguuntur post Communionem. In diebus etiam jejuniorum, & Missis pro Defunctis tenentur accensa usque ad Communionem. *l.* Cùm autem Celebrans dicit *Quam oblationem*, Diaconus ad ejus dextram accedit, & ibi in superiori gradu Altaris genuflexus, cùm Sacramentum elevatur, fimbrias Planetæ elevat, & quando opus est, se erigens, Calicem discooperit, & cooperit, & cum Celebrante genuflectit. Subdiaconus genuflectit in loco suo. *m.* Thuriferarius genuflexus in cornu Epistolæ ter incensat Hostiam, cùm elevatur, *n.* & similiter Calicem, posito incenso in



so in thuribulum absque benedictione. Reposito Calice Diaconus redit ad librum, nisi alius assistat. Cæteri surgunt, & stant in suis locis.

K. Quæ etiam elevantur, quando Celebrans Hostiam & Calicem elevat.

L. Nisi alicubi consuetudo habeat, ut statim post elevationem referantur ad Sacristiam, maximè in generali Communionem, in qua ipsi etiam Acolythi communicandi forent.

M. Id est, in infimo gradu, & in medio Altaris post Celebrantem, uti Gavantus *lit. R.* notat; qui etiam *lit. Q.* monet, ut Diaconus, si pyxis cum Hostijs consecratis adfit, ipsam detegat, & propè Hostiam in consecratione collocet, iterùmque post Hostiæ elevationem cooperiat, & in pristino loco deponat. Dum verò Celebrans Sanguinem consecrat, Diaconus adstare ipsi debet ex Alexandri VII. decreto.

N. Scilicet semel, cùm adoratur Hostia; & altera vice, cùm elevatur; & tertia vice, cùm deponitur; atque eodem modo, dum Calix elevatur.

### TITULUS IX.

#### DE CANONE POST CONSECRATIONEM VSQUE AD ORATIONEM DOMINICAM.

I. **R**eposito Calice, & adorato, Sacerdos stans ante Altare extensis manibus ante pectus, dicit secretò *Vnde & memores*, Cùm dicit *de tuis donis ac datis*, jungit manus ante pectus, & cùm dicit *Hostiam puram, Hostiam sanctam, Hostiam immaculatam*, manu sinistra posita super Altare intra Corporale, dextrâ signat ter communiter super Hostiam & Calicem, & semel super Hostiam tantùm, & super Calicem tantùm, dicens *Panem sanctum vitæ æternæ, & Calicem Salutis perpetuæ*. Deinde stans, ut priùs, extensis manibus prosequitur *supra quæ propitio*. Cùm dicit *Supplices te rogamus*, inclinatur se o. ante medium  
Alte-